

Please return.

Outreach

Հրատարակութիւն Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի Ազգային Առաջնորդարանի
A Publication of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America

Volume V, Number 13
April 1983

ՀԱՅ ՄԱՐԴ, ՅԵՇԻՐ ԴՈՒ ՄԻՇՏ

ԵՐԿԱԹ ՇԵՐԵՓԸ ՀԱՅՐԻԿԻ

Մեզ համար հոգեկան անհուն մխիթարութիւն է այս պահին ողջունել ու օրհնել լուսաբնակ Հայրապետ Մկրտիչ Նրիմեան Հայրիկի յիշատակին նուիրուած աղբիւր-յուշարձանը, կառուցուած Սուրբ Էջմիածնի հողամասի վրայ, ոչ հեռու նրա շիրիմից, արդեամբ Մայր Աթոռին բարերար տիար Միհրան Բուխանեանի, հարազատ զաւակ Վասպուրական աշխարհի:

Ընդհանուր ազգաց պատմութեան մէջ տասնեւիններորդ դարը նկատուել է բռնակալ պետութիւնների, յատկապէս Օսմանեան կայսրութեան լծից բազում ազգութիւնների ազատագրման դար: Այդ ճանապարհի վրայ պատմական է 1878 թուականը, երբ ռուս-թրքական պատերազմից յետոյ, Բեռլինում վեհաժողով էր գումարում, որոշելու համար բախտը Օսմանեան կայսրութեան լծի տակ հեծող մի քանի ազատատենչ ազգութիւնների:

Այդ օրերին հայերը եւս Բեռլին ուղարկեցին իրենց պատուիրակներին, որպէսզի վեհաժողովին ներկայացնեն հայոց արդար դատը:

Պատուիրակութիւնը գլխավորում էր Մկրտիչ Նրիմեան Արքեպիսկոպոսը:

Պատուիրակութեան մեկնումի պահին հարց տուեցին Նրիմեան Հայրիկին, թէ ի՞նչ լեզուով պիտի խօսի Բեռլինում, քանի որ բացի յայերէնից, նա այլ լեզու չգիտէր: Նրիմեան Հայրիկը պատասխանեց. «Ես պիտի գնամ Բեռլին, պիտի ներկայանամ վեհաժողովին ու պիտի արտասուեմ»: Նա հաւատում էր, թէ իր արտասուելով պիտի շարժէր խիղճը աշխարհի մեծամեծներին:

Եւ Նրիմեան Հայրիկը գնաց Բեռլին ու արտասուեց, սակայն մեծամեծների խիղճը չշարժեց: Վերադարձին, հայոց դարաւոր վշտի նուազող Հայրիկը, իր առաքելութեան մասին պատմեց հետեւեալը. «Ժողովուրդ հայոց, Բեռլին գնացինք, ներկայացանք վեհաժողովին ու տեսանք, որ ժողովի մէջտեղում դրուած էր մի մեծ կաթսայ՝ մէջը լիքը հարիսա: Բոլոր ազգերը իրենց ձեռքերում երկաթէ շերտիներ բռնած՝ իրենց բաժին հարիսան էին վերցնում: Մենք հայերս էլ մեր շերտերը մտցուցինք հարիսայի մէջ՝ սակայն այն պոկուց մեր ձեռքից ու հարուց կաթսայի մէջ: Մեր շերտերը թղթից էր»:

Հայ ազգը այդ օրուանից մանաւանդ, հասկցաւ երկաթէ շերտի պատմութեան իմաստը: Յետագայ պատմական դէպքերը հայերի հերոսական մարտնչումներն ու խարխափումները մի բան չէին, եթէ ոչ որոնումը այլ երկաթեայ փրկարար շերտի, որ մի հուսկու հարուածով (Շարունակութիւն էջ 3)

ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

12 Հոկտ. 1982
Ս. Էջմիածին

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ ԱՂԲԻՒՐ-ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ Ս. ԷՋՄԻԱՇՆԻ ՄԷՋ
(Եւ այս առթիւ՝ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի պատգամէն հատուածներ)

On October 12, 1982, His Holiness Vazken I inaugurated the above monument dedicated to Khrimian Hairig, Father of Armenian National Consciousness. In his famous speech at the Berlin Conference (1878), Khrimian Hairig referred to the "paper ladle" which symbolized the suppression of the Armenian nation and which has since become a legend for all Armenians. The above monument depicts the "iron ladle" now a drinking fountain, affirming our up-welling hope and commitment to freedom.

«ԵՐԿԱԹ ԵՇԵՐԵՓ»ԻՆ ՕՐԷՆՔԸ

Երբ 1878-ին Նրիմեան վերադարձաւ Պերլինի վեհաժողովից՝ նա ասում էր իրեն դիմողներին մօտաւորապէս հետեւեալը.

«Հայերս ոչինչ ստացանք: Այնտեղ ապուրը ուտում էին երկաթէ դգալներով, իսկ մեք ունէինք միայն թղթէ դգալ»:

Այսպէս էր խօսում Նրիմեանի բերանով Պերլին բացած պատգամաւորութիւնը. այս խօսքերի մէջ էին ամփոփուած այն տպաւորութիւնները, որ ստացել էր հայ պատգամաւորութիւնը Պերլինում եւ Եւրոպայի առաջնակարգ քաղաքագէտների հետ շփուելուց յետոյ: Պետք է կռուել — ահա այդ խօսքերի իմաստը: Մի տարի յետոյ 1879 թուի Յունիսի 12-ին Պոլսոյ անգլիական դեսպան Լայարտ հեռագրում էր նախարար Սալզպլերիին.

«Եթէ Բարձրագոյն Դուռը չզգուշանայ, եթէ մա չզործէ հեռատեսութեամբ ու խոհեմութեամբ, Ասիայում մի գեղեցիկ օր կը ծագի հայկական խնդիր, ինչպէս որ Եւրոպայում ծագեց պուլկարական խնդիրը, որ պատճառ եղաւ վերջին պատերազմին»:

Եւ դէմը՝ այդ երկար հեռագրի բովանդակութիւնից երեւում է, որ յիշեալ «գեղեցիկ օրը» կը գայ այն ժամանակ, երբ կ'արտայայտուի երկրում հայկական դատի առթիւ որեւէ շարժում:

1880 թուի Յունիսի 11-ին վեց մեծ պետութիւնների մի համաման յուշագիր՝ ուղղուած արտաքին գործերի միջազգայնացման, փաշային՝ վերջանում էր այս խօսքերով.

«Պարտք ենք համարում մեր ուշադրութիւնը երաւիրել այն լուրջ պատասխանատուութեան վրայ, որ իր վրայ է առնում Բարձրագոյն Դուռը, ուշացնելով այն միջոցների իրագործումը (Յուր յօդուածի պահանջները), որ պետութիւնները անհրաժեշտ են սեպում ինչպէս տանկական կայսրութեան այնպէս եւ ամբողջ Եւրոպայի շահերի համար»:

Չերկարացնենք: «Կապոյտ գրքերից» պատահական կերպով վերցրած այս կտորները ցոյց են տալիս, որ պետութիւնները ամէն կերպ աշխատում էին հայկական որեւէ շարժման տեղիք չտալ, գտնելով որ դա սպառնում էր պուլկարական հարց դառնալ՝ եւ առաջ բերել այնպիսի միջամտութիւններ յօգուտ հայերի, որոնք կարող էին մոյճիակ պատերազմ յարուցանել: Եւ երեւի այդ տեսակ վտանգներից խուսափելու համար էր, որ այնուհետեւ համարեա ամբողջ ութսունական թուականների ընթացքում Եւրոպական պետութիւնները նպաստեցին Թուրքիային՝ Հայկական Հարցը մտաւորութեան մատնելու:

(Արմենիա)

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ՝ ԱԻՆՏԱՐԱՆԻՉ ԱԻՆՏԱՐԱՆԻՆ

Խրիմեան Հայրիկ՝ ... :
«Երկաթեայ շերտի» ...

Ահաւասիկ զուգորդութիւն մը գաղափարի, որով մեր ժողովուրդի պարզ խաւերու հայեացքին դիմաց՝ Նրիմեան Հայրիկ կը պատկերագծուի որպէս Հայաստանի ազատութեան համար գինական պայքարի ասոյեան դէմքը: Տարակոյս չկայ որ Նրիմեան, մանաւանդ Պերլինի Համաժողովէն (1878) իր վերադարձին, յուսախար՝ օտար ազգերու կողմէ հայ ժողովուրդի իրաւունքներուն նկատմամբ ցոյց տուած անտարբերութենէն, Հայաստանի ազատագրումը կը տեսնէր հայ ժողովուրդի արիական կեցողութեան մէջ: Վերադարձ դէպի Հայրենիք՝ պայքար՝ վասն ազատութեան մարդկային արժանապատուութեան գիտակցութեան վերարմատացումով եւ հայրենակալ հողին կառչած մնալու ինքնագոհողական նախանձախնդրութեամբ — ահա՛ Հայրիկի կեցողութեամբ: Հայ հողին, գաւառին, առհաւական ազգային անկողութիւններով սրբացեալ մայր Հայաստանին պաշտամունքը ոչ մէկ հայ գրող կրցած է այնպէս ինքնաբոլոս, այնպէս ուժգնակի, այնքան բուռն կերպով արտայայտել որքան Նրիմեան Հայրիկ, թէ՛ գրչով եւ թէ՛ մանաւանդ կեանքով: Հայ ժողովուրդի արթնութեան շեփորահար այս տիտանեան դէմքը մարգարէական, նահապետական դիմագծով պատկառելի՝ պիտի մնայ որպէս մշտնջենաբարբառ յուշարար հայրենի հողին սրբութեան, կենսականութեան. իբրեւ յաւերժակեաց «Պապիկ» ան պիտի խօսի մեզի՝ «Քոռնիկ»ներուս եւ դեռ գալիք բոլոր «Քոռնիկ»ներուն թորգոմեան ազգիս:

Բայց Նրիմեան Հայրիկ այս չէ միայն: Միայն պիտի ըլլար, անարդար եղած պիտի ըլլայինք եթէ Նրիմեան Հայրիկը փորձէինք ամբողջագծել սոսկ այս պատկերով: Նրիմեանի անձնաւորութեան, գրականութեան եւ կեանքին մէջ կան ուրիշ երեսներ եւ ասոնց ամենէն տիրականը՝ կրօնական ապրումի, հաւատքի եւ Աստուածաշունչի խոր, եւ իր հոլութեան մէջ ստորացեալ, ներկայութիւնը, որ այլապէս եւս գինք գրաւիչ կը դարձնէ Հայ ժողովուրդին համար:

Վանայ ծովէն, Վարազայ վանքէն, Մշոյ Սուլթան Սուրբ Կարապետէն, Պոլսոյ Հայ «Պետրոս Ծգնաւոր»էն, Երուսաղէմի սրբաճանաչ քարերէն, Ս. Էջմիածնի վեհաժողովէն, Նոր Վիրապի՝ Արաքսի ափին ու Արարատի բարձունքին հայոց պատշգամբէն Լուսաւորչազարմ ու Մեսրոպախօս ու Վարդանաբարբառ Հայրիկին խօսքին դիմաց ու՞ր եւ հայ մարդ:

Բա՛ց, կարգա՛ եւ գտի՛ր:
Ինքզի՛նքդ՝ իրեն հետ:

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

24 Մարտ, 1983
Անթիլիաս

ԲՐԻՍՍԱՓՈՐ

ՄԱՀԵՆ ԿԵԱՆՔ

Սիրելի Հայորդիներ,

1915 Ապրիլ 24:

Հայոց պատմութիւնը տրտմօրէն բեռնաւոր է պիտակի դրուազներով, որոնք արցունք եւ արիւն քամեր են մեր ժողովուրդէն, հիւծեր են զայն եւ լլատեր իր ոյժերը, բայց ոչ մէկ պատմութիւն իր դաժանութեամբ եւ հետեւանքներով չի կրնար համեմատուիլ 1915 թ. Ապրիլեան եղեռնին, զոր յղացած աշխարհի պատմութեան անէծք եղող թուրքներ, երբ փորձեց բնաջնջել ստեղծագործ եւ լուսատենչ ազգ մը, հայոց ազգը:

Մտքն ու գրիչը անգոր են նկարագրելու այն՝ ինչ որ պատահեցաւ 1915-ին: Սակաւաթիւ վերապրողներ, որոնք տակաւին մեր հետ են իբրեւ կենդանի վկաները Ի. դարու այս մարտիրոսագրութեան, այսօր ալ անկարող են պատմելու այն՝ ինչ որ տեսան ու կրեցին:

1915 Ապրիլ 24:

Յեղասպանութիւն գործուեցաւ ամէն ճակատի վրայ — մարդկային, կրօնական, լեզուական, մշակութային, հողային, տնտեսական, գիտնորական, քաղաքական մակարդակներու վրայ, — մէկ ու կէս միլիոն հայ — կին, ծեր, երիտասարդ, մանուկ եւ անծին հոգիներ... մէկ ու կէս միլիոն անմեղ արիւն հոսեցաւ, ու անոնց հետ՝ երեք հազար տարուան քաղաքակրթութիւն մը ոչնչացուեցաւ: Հայկական բարձրակարգութիւն վրայ:

Կորսնցողցիք դարերու մեր պայքարը: Տեղի տուինք ու հեռացանք հայրենիքէն, թոյլ տալով որ մեր դարաւոր ոսոխը սրբապղծէ մեր տաճարներն ու մեր հայրերուն գերեզմանները:

Մենք՝ տարագիր դարձանք, եթէ... յաջողեցանք վերապրիլ: Գաղթականի ցուպը ձեռին՝ բախեցինք օտարին դուռը: Անհայրենիք ու անտուն բազմութիւններու վերածուեցանք, աշխարհաքաղաքացի դարձանք: Հայրենիքէն օտար մնացինք, օտար երկիրներ հայրենիք կոչեցինք:

Կարծէք ամէն բան վերջացած էր, եւ պատմութիւնը իր խօսքը ըսեր արմենական մեր ցեղի դիւցազնավէպին՝ որ սկսեր էր Հայկեան նետի ազա-

տութեան կանչով եւ վերջացեր թուրքին եաթաղանով:

Բայց ոչ: Հայութիւնը համայն ո՛չ ըսաւ պատմութեան:

Առաջին տասնամեակներու սուգի եւ տրտմութեան հոգեվիճակի թօթափումով, Մեծ Եղեռնի Յիսնամեակին Հայը եկաւ փաստելու, թէ թառամած չէ յիշատակը մեր նահատակներուն, չէ նուազած անոնց իտէչալը նոր սերունդի կեանքին մէջ:

Վաթսունամեակը եկաւ վկայելու՝ թէ վերածնած հայութիւնը եւ ի Հայաստան, եւ ի սփիւռս աշխարհի կը տրոփէ նոյն սրտի զարկով, եւ թէ Հայը կը քալէ նոյն ճամբէն, ճամբայ որ գինք չի տանիր դէպի Տէր Զօր ու մահ, այլ դէպի Արարատ եւ կեանք:

Ու հիմա, երկունքի այս տարիներու, երբ որեւէ ժամանակէ աւելի հայութիւնը վճռակամ է իր պայքարին մէջ, անարդարութեան դէմ ծառայող Հայկազնեան ցեղի զաւակները կողք-կողքի, սիրտ-սրտի, ձեռք-ձեռքի կանգնած են միասնականութեան խորիպին վրայ եւ վարդահոգեղ արշալոյսի յոյսով զօրացած, աշխարհի բոլոր կողմերէն կը նային Արարատին եւ կ'ըսեն — կանք, պիտի լինինք...:

Այս է մեր պատասխանը: Այս է յաղթանակը ողբերգութեան դիմաց եւ յաղթանակը մահուան վրայ:

Թուրքի համար աննախատեսելի եւ անբացանելի կերպով հայութիւնը փրկելու թաւառի նման իր մոխիրներէն յարուստեալ առաւ, եւ եռամեայ գերեզմանումէ մը յետոյ, Սարտարապատի, Բաշ Աբարանի եւ Ղարաբիլիսէի ճակատամարտերով կերտեց իր անկախ պետականութիւնը: Մայիսեան հրաշքով փաստելով թէ ինք անմահութեան հաւատացող ժողովուրդ է, եւ թէ խաչեալին համար մահ չկայ:

Որքան պարզ, եւ սակայն այնքան խորախորհուրդ է Սարտարապատի յուշարձանին կամարին վրայ քանդակած սա խօսքը:—

«Անմահ է այն ժողովուրդը, որ ապրելու մտադրութեամբ նախատակուել է դարբերով, բայց մեռնելու մտադրութեամբ չէ ապրել քեկուզ մի օր»:

Եւ ահա, ապրելու մտադրութեամբ նահատակուած նոյն այդ ժողովուրդը

զերի Արարատին ազատ շուքին ներքեւ կ'աճի, կը զարգանայ, կը զօրանայ, թէ՛ որակով, թէ՛ քանակով:

Ողբի ու որբի հայրենիքը այսօր լոյսի հայրենիք է, յոյսի հայրենիք է, մեր բոլորին սիրոյն, գուրգուրանքին առարկայ փոքրիկ Հայաստանն է:

Հայրենիք, որուն համար ամէն մէկ հայու սրտէն կը ըսի բանաստեղծին սիրոյ երգը:—

Դու, երկիր, Սրբալոյս նշաբար, ես գրկի իմ բնագ, Դու գրկիս մէջ ես, Եւ կը ծփիս վրայ՝ սրտիս չափ մի սեղձ՝

Հայաստան աշխարհի (Ռ. Դաւոյեան)

Մեր բոլորի կուրծքին տակ սրտի չափ տեղ ունի մեր հայրենիքը, որուն կը նայինք այսօր, մե՛նք սփիւռքի հայերս, վստահութեամբ, հաւատքով, եւ վերջնական յաղթանակի վճռակամութեամբ:

Որովհետեւ, սփիւռքի մեր գոյութիւնը, հակառակ այն իրողութեան որ ուղղակի արդիւնք է ցեղասպանութեան, նոյնքան շատաւն կապտակ է մեր թշնամիին եւ վկայութիւնը մեր հա՛յրին ապրելու կամքին: Որովհետեւ, սփիւռքի հայ նոր սերունդները ոտքի են, ի պաշտպանութիւն մեր իրաւունքներուն: Գաղափարական տարակարծութիւններ կան, եւ սակայն սփիւռքահայութիւնը մէկ է նահատակներու կտակին իր ժառանգութեան իրաւունքին մէջ, եւ բոլորին համար եղեռնի պատմութիւնը բաց էլ է, խթան ծառայելու համար ազգային, դատարարական, ընկերային եւ քաղաքական պահանջներու իրագործման:

Ուստի, մեծ եղեռնի տարեդարձի առթիւ, եւ յաղթանակի վճռակամութեամբ կը յայտարարենք որ, այնքան ստան որ մեր ժողովուրդի մէկ մասը սփիւռք է, այնքան ստան որ Արեւմտեան Հայաստանի մեր սրբազան հողերը գերի են, այնքան ստան որ մեր նահատակներուն արիւնը կ'եռայ եւ արդարութիւն կը պահանջէ,

Ապրիլ 24-ը խորհրդանշան կը մնայ մեր ժողովուրդի բռնաբարուած իրաւունքներուն եւ արդար հատուցման պահանջին:

Ապրիլ 24-ը տապանաբարի թուական էր — պիտի դառնայ յաղթանակի թուական:

Ապրիլ 24-ը տապանաբարի թուական էր — պիտի դառնայ յաղթանակի թուական:

Ապրիլ 24-ը վերջակէտն էր Հայոց Պատմութեան — պիտի դառնայ մեր յաղթանակի սկզբնակէտը:

Բայց չկայ յաղթանակ առանց պայքարի, եւ եթէ կ'ուզենք յաղթել ժամանակին, պատմութեան, ողբերգութեան, մահուան, թշնամիին, Գոտեպնդուիւնք եւ պայքար մղենք մեր կեանքի բոլոր երեսներէն ներս, բոլոր ճակատներուն վրայ, բոլոր մակարդակներու վրայ:

Պայքար՝ ի խնդիր մեր բռնաբարուած իրաւունքներու պահպանութեան, զիտակից յանձնառութեամբ եւ ամբողջական գոհողութեան պատրաստակամութեամբ:

Մեծ Եղեռնի 68-րդ այս տարեդարձը թող հաւաքական յանձնառութեան օր մը ըլլայ բոլորիս համար անխոր: Թող նոր արիւնով բաբախեն սրտերը հայոց: Նոր ոյժ ջանքերէն հայ կամքին, որպէսզի այդ կամքը ըլլայ վճռական, տոկուն, նպատակասլաց:

Եւ այն առնեմ, հաւատում եմ որ պիտի դառնայ մեր իւրաքանչիւր իրենցիկ՝ այլակ միատեղումի, եւ իւրաքանչիւր փշուրը՝ պաշար մօտալուտ վաղուայ, մնացորդն՝ անորդ, մատուցելու՝ մտարք, սփիւռքը՝ ապառք, նշաբար՝ աշխարհ... կոչեմ ապրողաց կոչեմ վերապրած ժողովուրդ իմ, քեզ:

Դու, որ վաղուց ես կոչուամ ժողովուրդ, քեզի տակամայ դեմ ժողովուրդ չես, տակամայ քեզ, քան ես եւ սփիւռք: դու այսուհետեւ ժողովուրդ պիտի, նախ՝ իմեզ քեզ, եւ ապա քեզ շուրջ: (Պ. Սեւակ)

ՄԵՍՐՈՊ ԵՊՍ. ԱՇՃԵԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

(Հատուածներ)

LETTER TO THE U.S. SECRETARY OF STATE

The following is a letter by Pierre Papazian to the Secretary of State George P. Shultz. We are publishing this letter because we feel that it is an excellent analysis of the entire article on Armenian Terrorism which appeared in the August 1982 issue of the Department of State Bulletin.

The Honorable George P. Shultz
Secretary of State
Washington, D.C. 20520

Dear Sir:

I just finished reading the article "Armenian Terrorism: A Profile" by Andrew Corsun (Treat Analysis Group, Office of Security) published in the August, 1982, issue of the Department of State Bulletin. To be quite candid, I was surprised to find an article with such a lack of logical consistency published as an official statement of the United States Department of State. As an American citizen, I would expect statements of any executive department of our government to be accurate in fact and sound in logic.

Of course, any ethical person must perforce condemn acts of terrorism and wanton violence. Furthermore, any American citizen who is aware of the strategic importance of Turkey and the role it plays in the national security of the United States must understand the policy of the State Department in supporting this easternmost NATO ally.

Nevertheless, while the condemnation of terrorism and our support of Turkey are understandable, it escapes

me, as a student of the political history of the Middle East, why either policy position can be held only at the expense of historical truth. The acceptance of the Armenian Massacres of the first world war as a historical fact in no way negates either position held by the Department of State. It cannot logically accept as fact the generally acknowledged persecution and massacres of the Armenians by the Turks in Asia Minor, condemn the assassination of Turkish diplomats, and support military and economic aid to Turkey. There is no mutual contradiction among these positions when viewed objectively. Neither is there any practical disadvantage in holding all three positions, since Turkey will accept military and economic assistance from the United States even if the U.S. Department of State accepts as unequivocal fact the entire historical record about the series of massacres of Armenians from 1894 through 1922. You can be sure that such aid does not have to be forced upon a reluctant recipient through the inducement of modified history.

Mr. Corsun begins his article with a reference to "the alleged massacre of 1.5 million Armenians by Turkey during World War I." At the time of the event and for a time thereafter, the entire civilized world spoke of and condemned the "alleged" massacre. Does Mr. Corsun and the State Department now doubt what was accepted as fact by so many? Or did Mr. Corsun mean to say the massacre of an alleged 1.5 million Armenians, doubting the number of victims rather than the

event? In fact, Mr. Corsun seems unsure of himself. On page 31 he writes of the death of thousands of Armenians in 1895 and the massacre of over 30,000 Armenians in Cilicia in 1909, without using the word "alleged" at all, but on page 32 when he refers to these massacres again, he writes of the "alleged mass murders (1894-96, 1909, 1915)..."

At this point, we should refer to the note appended to the article, which reads in part, "Because the historical record of the 1915 events in Asia Minor is ambiguous, the Department of State does not endorse allegations that the Turkish Government committed a genocide against the Armenian people." If the historical record of the time is truly ambiguous, how can Mr. Corsun explain the inclusion in *quotation marks* of two statements made by Talaat Bey (Pasha) which are virtually confessions of a government plan to annihilate the Armenians. Mr. Corsun writes unequivocally, "Minister of Interior Talaat [sic] Bey ordered 'the elimination of the Armenian element, which had been trying for centuries to undermine the foundations of the state.'" He also quotes "the prophecy of Talaat [sic] who in 1915 said, 'There will be no Armenian question for 50 years.'" (I draw attention to the consistent incorrect spelling of the Turkish Minister's name, which is spelled either Talaat or Talat, but never Taalat as Mr. Corsun does.)

Mr. Corsun states as fact that "By 1915 the Turks ordered a mass deportation of Armenians from Turkish Armenia to Syria and Iraq." If Mr.

Corsun has any knowledge of mass deportations of ethnic groups especially in recent history, he must be aware that such deportations were tantamount to genocide. In such circumstances the term "deportation" is merely a euphemism for mass murder.

The last footnote is a curious finale to an article that refers to the Armenian massacres as "alleged." The footnote reads in part, "The Kurds, who were pressed into military service under the Ottoman Empire, played an important role in the liquidation and massacre of Armenians through World War I." This statement directly contradicts the State Department position that no genocide of the Armenians took place in the first world war. Does the author mean to imply that the massacres are alleged when attributed to the Turks, but factual when attributed to the Kurds?

There are three other points that attest to the poor research and editing of the article. First, the Western Powers did not establish the Independent Republic of Armenia, as stated on page 32. On the date cited, May 28, 1918, the Armenian government in Yerevan declared its independence after the dissolution of the Transcaucasian Federation (Armenia, Azerbaijan, and Georgia). The Western Powers had nothing to do with the establishment of the independent Armenian Republic, but were involved in negotiations, aid, definition of boundaries, etc., after its establishment.

Second, the paragraph on page 31

(Continued on page 4)

“ALLEGED GENOCIDE”

by Prof. Puzant Yeghiayan
Educator, Author

Whenever the editors of some newspapers or the speakers of some TV Channels or Radio commentators make reference to the First Genocide of the Twentieth Century — the extermination of the Native Armenian Nation by the Turks — they produce such misleading expressions as “The alleged Genocide”, “The alleged massacres of over one-and-a-half-million Armenians”, “The alleged annihilation of the Armenian Nation in Turkey” ... Always the “Alleged”, always that innocent distortion of Truth; always casting a shadow of doubt over the abominable historical fact, which even the most arrogant Hitler himself would not conceal! When ordering his troops to attack Poland and to destroy and exterminate the population of that country, he boasted remorselessly: “Who ever remembers today that the Turks exterminated the Armenians?” But by that very conjuration of his, disclosed at the Nuremberg International Trial, Hitler the Fuhrer — the voice of an official Man of State in an international criminal court — had thereby testified before the civilized world, that “The Turks exterminated the Armenians”! And why should the Media of modern civilized nations ever misrepresent or contradict a documented history? For, what is most torturous to the Armenian Survivors of that genocide is this cynical denial of the horrible reality. This attempt to minimize “The Murder of a Nation”!

For ten centuries the native Armenian People of Ararat have been invaded and abused in their ancestral homeland ever since the Seljuk-Tatar-Ottoman Turks set their foot on Asia Minor beginning early in the 11th century wave after wave. During the centuries that followed, the Armenian population of that vast land was reduced from 12 million to 3-4 million by extermination, assimilation and expulsion. And beginning with the 3rd quarter of the 19th century, during the oppressive regime of Sultan Abdul Hamid II, new waves of massacres (1890-1909) shocked the whole civilized world, when 350-375,000 Armenian lives were sacrificed and many more were left widowed and orphaned in destitute.. But still, in 1914, just before the outbreak of the First World War, there were 3,500,000 Armenians living in Turkey scattered in all and every one of the 30 provinces, thousands of cities, towns and villages, with their 2,708 churches, their 2,582 schools, their innumerable cultural institutions and economic enterprises and private and national wealth, under the spiritual leadership of their two Catholicossates, SIS of Cilicia and AGHTAMAR of lake Van region (Echmiadzine, the Supreme Spiritual Seat, lay outside the Turkish territory, occupied by Russia), and under the direct administration of their two Patriarchates, Constantinople and Jerusalem, and their 16 Archbishoprics, 37 Bishoprics, 9 Monastic Orders and 5 Dependencies.

Now, would honest leaders of Modern Turkey and of the civilized nations today ask what happened to those three-and-half-million citizen Armenians of Turkey, who constituted in many of the provinces 30-40 per cent. and in some, up to 60 per cent of the mixed population, while the entire population of Turkey in 1914 was 16,500,000? At present there are left only some 125,000 Armenians surviving in Turkey. Could honorable Editors, and Commentators and Reporters and Analysts please ask what befell on the rest of that pre-Turkish native Armenian population in Turkey? The statistical answer is:

- 70% of the Armenians of Turkey perished in the Organized Genocide;
- 23% of them found refuge in or were driven out into the neighboring countries;

— And only 7% of them remained in Turkey, some islamized.

All that catastrophic devastation took place during and following the First World War, 1915-1923, up to the treaties of Serves and Lausanne, under both the Ottoman and Kemalist Milli governments. Precious lives were lost, religious leaders, educators, writers, lawyers, doctors, artists; unrecoverable cultural values and historic relics were destroyed, including Manuscripts and Monuments. Everything was demolished and swept away — land, wealth, property, churches, schools, institutions. A whole civilization of three millenia was buried under ruins and ashes.

The greatest and most lamentable LOSS is the MOTHERLAND itself, besides the millions of human lives. That LAND had for two millenia before the invasions by the Turks, and for another millenium after the invasions, been the Homeland of the Armenian Nation. In that land there had flourished the Armenian History and civilization. There, the Armenians had made Christianity their official State Religion, being the first nation in the history of the world to make that declaration. They had built thousands of Churches and thousands of schools and cultural institutions. They had established kingdoms in Ararat, in Van, in Ani of the Bagratounies, in Cilicia of the Rubenians and the Hethoumians, up to the 15th century. Their Monasteries and scholars had produced tens of thousands of illuminated Manuscripts, works of Art and Books of history, literature and philosophy.

And now all that is gone with the winds.

True, the Armenians themselves also have made many mistakes; they have not acted cautiously in order not to give any pretext to the murderers, or not to let Foreign Powers exploit the “Armenian Question” for their own benefits; they have too often been let down and betrayed by their “friends” and “protectors”, the Allied Powers whom they had sympathized and sided with during that Great War; they have not calculated wisely, and have suffered terribly; they have been humble not to resist evil, and only after the deportations and massacres have they taken up arms for self-defense in a few isolated cases; all that is true. And they are making new mistakes of desperate violence; true. Nobody can condemn violence more vehemently than we do; for we have constantly lived under violence! But what is most humiliating and outrageous at present is that kind of insolent denial, that kind of cynical distortion of the bare black history of the Genocide by the Turkish Leaders and their condoning newer “allies”; that irresponsible attitude of referring to the most flagrant international crime of the century as an “alleged Genocide”, as though nothing ever verified has happened to the Armenian Natives of Turkey; as though what the American Ambassador Henry Morgenthau had-telegraphed to his Central Government in Washington D.C., in the spring of 1915, that “the extermination of the Armenian race is progressing rapidly” was merely a false and forged report; as though the authentic books about the Genocide of the Armenians written by the German Dr. J. Lepsius, by the British statesman James Bryce and many others, also the testimonies of American and Danish Missionaries in Turkey, and the alarming reports during those years by the news-media in Europe and America, as though all these were bribed witnesses — “bribed” by the murdered Armenians? Or was it a play of comedy when the Allied Powers, including Great Britain, France and Russia, issued on May 23, 1915, in London, a joint Official

SOLIDARITY WITH

V. REV. MANUEL YERGATIAN, ARMENIAN APOSTOLIC PRIEST

We now learn that after serving 2½ years in a Turkish prison, V. Rev. Manuel Yergatian of Jerusalem has been sentenced to an additional 14-year prison sentence, charged with baseless accusations. The Turkish authorities have twisted the truth and fabricated false charges against this young, 29-year old priest. This can only be seen as yet another effort by the Turkish government in their attempt to eradicate the Armenian Question.

At this time, all Armenians must raise their voices in protest against the inhumanity of the Turkish authorities. We must show our Solidarity with this dedicated young priest. We must send our appeals to U.S. Senators and Congressmen, to the National Council of Churches and to human rights organizations.

As April 24 draws near, let us remember our martyrs, let us remember the price Armenians have already paid, and let us not allow a single more Armenian to fall victim to the Turkish authorities' vile acts.

Statement condemning that “Crime against humanity”? In it they severely warned the Turkish Government:

“... Massacring Armenians, with the convenience and help of the Ottoman Authorities. Such massacres took place about the middle of April at Erzeroum, Dersime, Moush, Zeitoun and in all Cilicia. The inhabitants of about a hundred villages near Van were assassinated ... At the same time the Ottoman Government at Constantinople is raging against the inoffensive Armenian population ...

“In the face of these fresh crimes committed by Turkey, the Allied Governments announce publicly to the Sublime Porte, that they will hold all members of the government, as well as such of their agents as are implicated, personally responsible for such crimes against humanity.” (N.Y. Times, May 24, 1915.)

But this guilt of unrighteous cover-up is not being done by the Turks alone. The Turkish Government has rallied public-relations and news-media agencies who are literally flooding the editorial desks and bookstores with materials to falsify the records of the Armenian Genocide. Such publications do not only distort history, but also sadly mislead the Turkish and Western new generations and make reconciliation and peace among nations impossible.

Come! “Remember not”, or forget the Armenian Genocide, if you can; ignore it, if you will; denounce, if you dare, your “Little Allies”, as you called the Armenian Volunteer Legionnaires who fought under your military commands during that Great War; but please do not ever torture human conscience by calling the sacrifice of the Armenians as “The Alleged Genocide”.

Some 3,000 Armenian Volunteers from America and Europe fought under the French and British flags, commanded by General Allembý, at the Palestine Front, who defeated the German-Turkish Forces on September 18-20, 1918. And if “Many Armenians fought on the sides of the Russians” during that First World War, it was because Russia itself was one of the Allied Powers fighting the Turks in the Eastern Frontiers, as did the British and the French in the Western Frontiers of Turkey! Likewise, during the Second World War, some 200,000 Armenian soldiers gave their lives for the Allied cause “on the sides of the Russians”, when Russia was again an ally of the Western Powers.

On Oct. 3rd 1918, the British Assistant Secretary of State for Foreign Affairs wrote in a letter to Viscount James Bryce: “The Ottoman Armenians were systematically murdered by the Turkish Government in 1915. Two-thirds of the population were exterminated by the most cold-blooded and fiendish methods ... “That half of the Armenian nation which was under the sovereignty of Allied Russia organized volunteer forces, and under their heroic leader, Antranik, bore the brunt of some of the heaviest fighting in Caucasian campaign...”

“After the breakdown of the Russian Army at the end of 1917, these Armenian forces took over the Caucasian

front, and for five months delayed the advance of the Turks, thus rendering an important service to the British Army in Mesopotamia”.

(letter to the British Prime Minister Ramsey MacDonald by the former Prime Minister Rt. Hon. Stanley Baldwin and Rt. Hon. Herbert A. Asquith, Leader of the Liberal Party, dated 26th Sept. 1926, quoted by Fredtjof Nansen, in “Armenia and the Near East”, 1928, pp. 321-323.)

Through the centuries of struggle for survival, the Armenians have learned to forgive the inequities and be reconciled; they will forgive and fraternize once again when right confessions are made and just reparations done; but the tragedy of Armenian Genocide is too sacred to be disfigured by denials. A Mutilated History cannot serve as a sound basis for peace among nations.

ԵՐԿԱԹ ՇԵՐԵՓԸ ՀԱՅՐԻԿԻ

(Շարունակութիւն էջ 1-էն)

Կարողանար փոխել սեւ ճակատագիրը Հայ ազգի:

Եւ բազում յուսախարութիւններէց ու ողբերգութիւններէց յետոյ, պատմական յեղաշրջումներէ գրեթէ անպատելի դասաւորումով, վերջապէս Հնչեց փրկութեան ժամը Հայոց, երբ մեր ժողովուրդը ձեռք բերեց երկաթեայ իր շերտերը, իր քաջ որդիներէ սուրբ արիւնով, Սարգարապատի ճակատամարտում եւ նորաստեղծ Հայկական պետութեան վերջնական ամրապնդումով 1920 թուի աշնանը:

Այո՛, պատմական իրողութիւն է, որ Սարգարապատի յաղթանակը եւ 1920-ին ոռւսաց զօրքի հարուածը մեր դարաւոր թշնամուն, հանդիսացաւ մեր ժողովրդի այն երկաթեայ շերտերը, որով նա ձեռք բերեց իր պետական անվտանգութիւնը եւ իր կեանքի ծաղկումը, որով թուիչք առաւ մշակոյթի ստեղծող իր ազգային հանճարը:

Ահա խորհուրդը երկաթեայ շերտի մեր օրերում: Ահա իմաստը այս յուշարձանի, մանաւանդ այս տարի, երբ սոնախմբում է վաթսուամեակը Սորհրդային Միութեան ազգային հանրապետութիւններէ համադաշնակցութեան կազմաւորման, որի լիիրաւ անդամն է նաեւ Հայաստանի Հանրապետութիւնը:

Սրիմեան Հայրիկը այսօր մեզ պատգամում է՝ Հայեր, պի՛նդ բռնեցէք ձեր ձեռքի երկաթեայ շերտերը, հաստատ մնացէք այն վէճի վրայ, ուր կանգնած էք այսօր, վա՛յ այն ազգին, որ իր յոյսը դնում է հեռաւոր մեծամեծներէ խղճի վրայ:

Սենք վստահ ենք, թէ այսպէս պիտի խօսէր ինքը՝ Սրիմեան Հայրիկ, եթէ այսօր մեր մէջ գտնուէր: Բայց նա մեր մէջ է այսօր եւ մեր մէջ պիտի մնայ միշտ եւ ցոյց տայ նաեւ յետագայ սերունդներին ճանապարհը երկաթէ շերտի, որով միայն մեր ժողովուրդը պիտի կարողանայ պաշտպանել ու պահպանել իր հայրենի արդի պետութիւնը եւ այդ վէճի վրայ հաստատ ու ամուր կանգնած, պիտի կարողանայ իրականացնել բոլոր իր արդար երականները:

PRELACY COMMUNITY PREPARES FOR PONTIFICAL VISIT

KAREKIN II TO ARRIVE JUNE 2

The Pontifical visit of His Holiness Karekin II will begin on June 2, with his arrival at JFK airport in New York. From that date on through to the end of July His Holiness will visit our parishes throughout the eastern U.S. and Canada. His busy schedule will take him to thirteen states and the District of Columbia as well as the Canadian communities of Montreal and Toronto.

Bishop Mesrob Ashjian has informed us that the National Steering Committee has been meeting and planning the details of the Pontifical visit for several months.

Mr. Sarkis Teshoian, chairman of the National Steering Committee, noted that, "With the end of the official mourning period for His Holiness Khoren I, the committee will begin to announce the details of the Pontifical visit. During my travels to various communities," Mr. Teshoian continued, "I see the great excitement this visit is generating. Of course, a visit of any Catholicos is special, but this Catholicos was a vital part of our community. Besides being our Catholicos he is a very special friend. I also sense that the community realizes that we are entering a new era: the reigns of leadership have been passed on to a new generation."

Dedicated, dynamic, and determined are words most often used to describe Karekin II. During his many years of service to the Armenian Church and nation he has served in many capacities and to each he has brought with him a rich intellectual and scholarly background, considerable administrative experience and a deep ecumenical understanding.

Born on August 27, 1932, in Kessab, an Armenian village in northern Syria, young Nishan Sarkissian received his primary education in the village school and in 1946 was admitted to the Cilician Seminary in Lebanon, where he was ordained deacon in 1946.

After continuing his theological and Armenian studies for another three years, he was ordained Monk and renamed Karekin in 1952. While serving on the staff of the Seminary, where he remained after graduation, he completed his Armenian Church Doctorate. In 1957 he attended Oxford University in England, where he received his B. Litt. (OXON) in 1959. His thesis, "The Council of Chalcedon and the Armenian Church," was published in England that same year and reissued in an American edition in 1976.

In the following years, until 1967, he served as Director of the Cilician Seminary and editor of its periodical "Hask." Under his leadership the Seminary took on a new vitality and the number of Seminarians increased dramatically. During this time he also represented the Cilician See in various ecumenical meetings in Athens, The Vatican, Lisbon, London, Geneva, Venice, and Vienna.

He was ordained Bishop on January 19, 1964, by Catholicos Khoren I, and in 1969 he was nominated Chancellor of the Cilician Catholicate. He held that post for two years when he was elected Prelate of the Julfa-Isfahan Diocese in Iran, a post he held until his election as Prelate of the Eastern Diocese of the Armenian Apostolic Church of America in 1973. On April 26, 1973, he was ordained Archbishop by Khoren I.

He served the United States and Canadian communities for nearly four years. It was during this time that the Armenian community he served became acquainted with their youthful Prelate who was destined for a position of greater leadership. His election and consecration as Catholicos-Coadjutor took place in Lebanon in May, 1977, amidst much jubilation.

His holiness Catholicos Karekin II of the Holy See of Cilicia

With the death of Catholicos Khoren I in February, 1983, Karekin II assumed the full duties as Catholicos of the See of Cilicia.

During his many years of service to the Armenian Church, His Holiness has displayed an active interest not only in Armenian church and national affairs but in the ecumenical movement as well, an interest which first began in 1955 when he participated in the Middle Eastern Christian Youth Conference in Beirut, and culminated in 1975 when at the 5th Assembly of the World Council of Churches in Nairobi he was elected vice-moderator of the Council's Central Committee for a seven-year-term.

Fluent in both English and French, as well as Armenian, His Holiness has written many books, articles, and essays and has lectured in virtually every part of the world.

Following his Pontifical visit, His Holiness will travel to Vancouver, Canada for the Sixth General Assembly of the World Council of Churches. "It is quite remarkable," His Holiness recently wrote, "that the main theme chosen is 'Jesus Christ — The Life of the World.'" Certainly, this Assembly just as the five previous ones, will be an occasion to take inventory, a time for common reflection, for examination and analysis of the task of the World Council and of the ecumenical movement in general, and all this within the particular conditions facing humanity today. Human life in the present time demonstrates vast expansion and immense progress in a great number of fields; but at the same time many problems arise which give deep concern and anguish for the future of human life: manipulation, exploitation, distortion of life; new forms of slavery, oppression, malnutrition, deprivation, racial discrimination; danger of nuclear war and of holocaust, and many other evils which so often lead to crises and conflicts and threaten peace and security, even the very life and existence of so many peoples. It is in the face of such dark horizons that the theme of life is chosen as the center of reflection on a global scale ... The imperative of Christ is obvious evidence. The Churches, faithful to their Divine Founder, faithful to the call of the Lord of Life, can have no other option than that of life and its protection in the face of every threat and injury that aims to destroy, annihilate, exterminate the gift of God; yes, the option of life for each person, for each nation and for all humanity."

The National Steering Committee has just released the following schedule for the New York Metropolitan area:

Thursday, June 2, 1983

Arrival at JFK Airport
Motorcade to St. Illuminator's Cathedral, Hrashapar Service

Saturday, June 4, 1983

Festival of Schools, 1 p.m.
Dwight Morrow School, Englewood

Vespers Service, Sts. Vartanantz Church, Ridgefield, N.J.

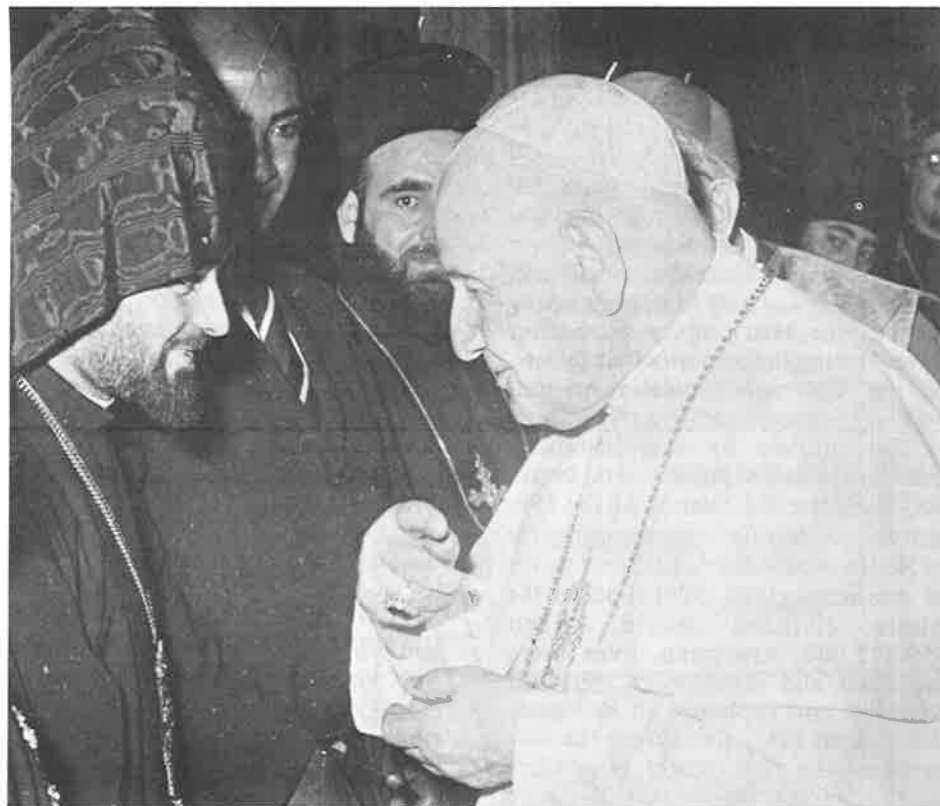
Sunday, June 5, 1983

Divine Liturgy, St. Bartholomew's Church, 2 p.m.
51st and Park Avenue

Public Reception and Cocktail Party, 5-7 p.m.
New York Public Library, Astor Room
34th and Fifth Avenue

Banquet, 8 p.m.
Waldorf Astoria Hotel
50th and Park Avenue

Full details of Vehapar's visit to our church communities will be listed in next month's OUTREACH.

The Very Rev. Karekin Sarkissian greets Pope John XXIII at the Second Vatican Council, 1962. As we go to press we have learned that His Holiness will meet with Pope John Paul II this month in Rome. Vehapar has invited our Prelate, Bishop Mesrob Ashjian to accompany him.

LETTER TO SEC. OF STATE

(Continued from page 2)

referring to the formation of Armenian political organizations is a gross oversimplification that distorts historical relationships and the time frame. The paragraph seems to attribute the desire for a free Armenia to the Dashnaktsutiun (Armenian Revolutionary Federation). In reality, the Hunchag Party, formed a few years before the A.R.F. was actually in favor of a free Armenia, while the A.R.F. originally sought Armenian self-rule within the Ottoman Empire, and greater representation in the government. Also, the rise of nationalism in Europe preceded the rise of Armenian nationalism by approximately a half-century. This time difference relates as an important factor to the events in Asia Minor prior to and during the first world war.

Third, in relation to terrorism, Mr. Corsun states on page 35, "No terrorist group is monotheistic, and neither are the Armenians." Armenians, being Christian, are certainly monotheistic. In fact, all terrorist groups that I know of are monotheistic, at least nominally: Armenians, Irish, Jews, Palestinians, etc. Does Mr. Corsun mean "monolithic"?

In any event, the intent of the article

regarding events in Turkey during the first world war seems to be to cast doubt on the genocide attempt against the Armenians, or at least, to minimize the nature and extent of the event. That such an article should appear as an official statement of the U.S. Department of State is amazing, to say the least. It was obviously poorly researched and poorly edited. The wealth of documentation and publications concerning the massacre of the Armenians in World War I must have been totally ignored by Mr. Corsun. If he could quote Talaat Pasha, Minister of Interior of Turkey, he could also have quoted Henry Morgenthau, Ambassador of the United States to Turkey from 1913 to 1916. Attached hereto is a short bibliographic sampling of source materials on the Armenian massacres. There is much more available, and certainly enough to convince any rational person that the Armenian nation was marked for destruction by the Turkish authorities. The Great Massacre of the Armenians which began in 1915 can no more be attributed to "the tragedies of war" than can the Holocaust of the Jews in the second world war.

Yours truly,
Pierre Papazian